

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra východoázijských štúdií

Gondova 2, SK-814 99 Bratislava

doc. Mgr. Martin Slobodník, PhD.

Martin.Slobodnik@fphil.uniba.sk

Oponentský posudok habilitačnej práce Mgr. Daniela Berounského, PhD.
(Ústav jžní a centrální Asie, Filozofická fakulta, Univerzita Karlova)
The Tibetan Version of the Scripture on the Ten Kings
and the Quest for Chinese Influence on the Tibetan Perception of Afterlife.
Praha: Triton – Faculty of Arts, Charles University 2012, 320 s.

Predložená habilitačná práca je výsledkom dlhoročného výskumu českého tibetológa a religionistu Dr. Daniela Berounského a dopĺňa ju opis ilustrácií k tibetskému textu z fondov Národnej galérie v Prahe, ktorého autorom je religionista doc. Dr. Luboš Bělka (s. 275-297). Monografia ponúka zahraničnej i domácej odbornej verejnosti neznámu tibetskú verziu buddhistického eschatologického textu, ktorý podľa dosiaľ dostupných informácií existuje v tibetskom preklade iba v Prahe. Jednotlivé kapitoly recenzovanej monografie sa však otázkou eschatologických predstáv v Tibete nevenujú iba na príklade tohto unikátneho textu, tibetskej rukopisnej verzie *Sútry o desiatich kráľoch*, ktorú poznáme z čínskeho prostredia, ale autor systematicky a s obdivuhodnou znalosťou tibetských náboženských textov a relevantnej sekundárnej literatúry (vrátane literatúry v ruštine, v ktorej bolo publikovaných množstvo prekladov buddhistických textov a buddhologických štúdií) ponúka čitateľovi široký kontext s presahmi do prostredia Indie, Číny a Mongolska. Text má logickú štruktúru a okrem samotnej analýzy a interpretácie Dr. Berounského čitateľ v každej zo štyroch kapitol nájde aj perspektívu primárneho prameňa v prekladoch (navyše často v prvoprekladoch) z klasickej tibetčiny.

Prvá kapitola je logicky venovaná indickým predbuddhistickým a buddhistickým predstavám pekiel a posmrtného života, ktorý je vzhľadom na tibetskú buddhistickú tradíciu kľúčový. Autor vychádza najmä z dvoch zásadných textov indických filozofov Vasubandhu a Ašvaghošu, aby v druhej časti kapitoly na príklade prekladu textu tibetského autora Čhim Džampajanga z 13. storočia dokumentoval predstavu pekiel vychádzajúcu z indickej monastickej mahájánovej tradície v tibetskom prostredí. Druhá kapitola si všíma eschatologické predstavy Tibeťanov prostredníctvom iného žánru, naratívnych príbehov o *dälogoch* (revenantov), ktoré sú v Tibete veľmi populárne a reprezentujú texty tradované najmä laikmi. Problematike príbehov o *dälogoch* sa síce venovali už viacerí tibetológovia, ale Dr. Berounský po samotnej charakteristike žánru pokračuje inšpiratívnou a argumentačne podloženou úvahou o príbuznosti čínskych naratívnych príbehov žánru *zhiguai* 志怪 a tibetskými príbehmi o *dälogoch*. Čínske príbehy *zhiguai* predstavujú starší žáner (príbehy o *dälogoch* sú v Tibete doložené od 15. stor., ale pravdepodobne existovali ústne tradované už predtým) a hoci neexistuje informácia o prekladoch čínskych príbehov do tibetčiny, vzhľadom na podobné motívy v oboch naratívnych žánroch a je hypotéza o vplyve čínskeho žánru na tibetský oprávnená. Kapitulu uzatvára preklad z tibetčiny o Lingze Čhökji, jej príbeh bol pravdepodobne vzorom pre ďalšie tibetské texty o *dälogoch* a populárny bol aj v Mongolsku. Tretia kapitola ponúka opäť komparatívny čínsko-tibetský rámec eschatologických predstáv na príklade v Číne známych a populárnych textov (sútier) o Maudgaljájánovi, žiakovi Buddhu Šákjamuniho, ktorý z buddhistických pekiel zachránil svoju matku (tento motív býva často zobrazovaný aj v čínskom či kórejskom buddhistickom umení). Dr. Berounský ponúka podrobný zoznam tibetských kánonických i nekánonických textov (nielen buddhistických, ale aj z tradície bönu)

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra východoázijských štúdií

Gondova 2, SK-814 99 Bratislava

doc. Mgr. Martin Slobodník, PhD.

Martin.Slobodnik@fphil.uniba.sk

ovplyvnených čínskymi textami žánru *bianwen* 變文 s motívom Maudgaljájana. Dva z týchto textov sú v závere kapitoly preložené do angličtiny.

Najrozsiahlejšia je 4. kapitola (s. 131-162) venovaná tibetskej verzii čínskeho textu Sútry o desiatich kráľoch (čín. *Shi wang jing* 十王經), ktorej nález vo fondoch Náprstkovo múzea v Prahe bol východiskom pre napísanie posudzovanej monografie. Ako komparatívny materiál mu slúži čínsky text z Dunhuangu, o ktorom publikoval monografiu Stephen Teiser. D. Berounský na základe dôkladnej filologickej a obsahovej analýzy textu konštatuje, že vlastne nemožno hovoriť o preklade, ale o parafráze či voľnom preklade čínskeho textu (ak, pravdaže, neexistuje ešte dosiaľ neznáma verzia čínskeho textu, ktorá by korešpondovala s „pražskou“ tibetskou verzou). Dr. Berounský v tejto kapitole opisuje aj príklady tibetských pohrebných rituálov ovplyvnené čínskou tradíciou. Preklad textu sútry doplnený o komentár a vysvetlivky v poznámkach pod čiarou svedčí o jazykovej i religionistickej erudícii autora, ktorý sprístupnil tento unikátny text. Na konci tejto kapitoly autor ponúka aj faksimile tohto vzácného rukopisu a tým tento primárny prameň sprístupňuje v originálnej podobe ďalším bádateľom.

V súvislosti s autorovými analýzami tibetského textu by ma zaujímalo, aké bolo podľa neho jeho využitie v tibetskej náboženskej praxi (komu bol určený?; kto bol jeho poslucháč či čitateľ?; ako sa využíval?) a čo môžeme na základe analýzy tohto textu vydedukovať o jeho prekladateľovi, resp. autorovi.

Drobná kritická pripomienka – autor síce nie je sinológ, ale vzhľadom na to, že odkazuje na konkrétne čínske pramene a termíny, by som pokladal za vhodné, keby text obsahoval aj čínske znaky.

Posudzovaná vedecká monografia má vysokú vedeckú úroveň a svojim tematickým záberom i novými poznatkami sa obracia primárne na tibetológov, sinológov, mongolistov i religionistov - buddhológov, a preto je dobré, že bol napísaný po anglicky, keďže odborníkov na otázky pertraktované v recenzovanom rukopise je aj v zahraničí pomerne málo. Za veľmi prínosné pokladám aj to, že autorský text dopĺňajú rozsiahle preklady relevantných tibetských textov. Autor preukázal vynikajúcu znalosť rozličných žánrov klasických tibetských textov (z prostredia buddhizmu aj bönu) a zároveň dôkladnú orientáciu v relevantných oblastiach indologického, sinologického a mongolického výskumu. Vďaka tomu Dr. Berounský ponúka inšpiratívnu monografiu ilustrujúcu šírenie a cirkuláciu motívov, myšlienok i textov v oblasti južnej, Centrálnej i východnej Ázie.

Predložená vedecká monografia Mgr. Daniela Berounského, PhD. spĺňa všetky požiadavky kladené na habilitačnú prácu, odporúčam ju preto k obhajobe a po úspešnom habilitačnom konaní odporúčam uchádzačovi udeliť vedecko-pedagogický titul docent v študijnom odbore orientálne jazyky a literatúry.